

บทที่ 3

กฎหมายเกี่ยวกับคาร์บอนเครดิต

กฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับคาร์บอนเครดิตนั้นมีอยู่หลายฉบับด้วยกัน มีทั้งกฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายต่างประเทศ รวมทั้งกฎหมายของประเทศไทย เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นบางส่วนยังไม่สามารถที่จะครอบคลุมถึงการลดก๊าซเรือนกระจกได้โดยตรง

กฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับคาร์บอนเครดิต

กฎหมายสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศมักจะอยู่ในรูปของอนุสัญญา พิธีสาร และแนวปฏิบัติที่มีลักษณะเป็น Soft Law เช่น แดลงการณร่วม

1. อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

เมื่อปี พ.ศ.2535 ในการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา ณ กรุงริโอ เดอ จาเนโร ประเทศบราซิล ประเทศต่างๆ ได้ลงนามให้การรับรองอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากแหล่งและขยายพื้นที่รองรับก๊าซเรือนกระจก ซึ่งเกิดจากการกระทำของมนุษย์และมีได้อยู่ในพิธีสารมอลทรีออล

ในการประชุมสมัชชาประเทศภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศสมัยที่ 1 ในปี พ.ศ.2538 ที่ประชุมเห็นสมควรที่จะเร่งรัดการอนุรักษ์ตามพันธกรณีของประเทศในภาคผนวกที่ 1 ให้บรรลุตามเป้าหมายสูงสุดของอนุสัญญา จึงมีมติให้มีการจัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจร่างข้อตกลงฉบับใหม่ เพื่อให้มีการบังคับให้อนุวัติตามพันธกรณี คณะทำงานได้ทำการกร่างข้อตกลงดังกล่าวเป็นเวลา 2 ปีครึ่ง และได้มีการนำเสนอในการประชุมสมัชชาประเทศภาคีสมัยที่ 3 ในปี พ.ศ.2540 และประเทศภาคีมีมติรับรองพิธีสารเกียวโตในการประชุมครั้งนั้น อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภาคีสมาชิกเป็นฝ่ายนโยบายและการเมือง หรือพันธกรณีด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย

มาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศให้ประเทศภาคีสมาชิกปฏิบัติ โดยใช้ข้อมูลจากฝ่ายวิชาการ ในทางปฏิบัติการทำงานของทั้งสองฝ่ายคือ ฝ่ายวิชาการและฝ่ายอนุสัญญาและการเมือง จึงควรแยกการดำเนินงานแต่มีการประสานความร่วมมือกันดังกล่าว บทบัญญัติของ UNFCCC มีความสัมพันธ์กับความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยิ่ง โดยปรากฏอยู่ในอนุสัญญาด้านผลกระทบและการปรับตัวของระบบนิเวศต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่จะเกิดขึ้นดังนี้

Article 2: The ultimate objective of this UNFCCCis to achieve stabilization of greenhouse gasesat a level within a time-frame sufficient to allow ecosystem to adapt naturally to climate change, to ensure food production,enable economic development to proceed in a sustainable manner

Article 4.1(b): All parties shall “Formulate, implement, publish and measure to facilitate adequate adaptation to climate change

Article 4.1(e): All parties shall “Cooperate in preparing for adaptation to the impact of climate changefor the protection and rehabilitation of areas affected by drought and desertification, as well as floods.

Article 4.1(f): All parties shall “ Take climate change considerations into account,employ appropriate methods, ...impact assessments,to minimizing adverse effects onthe quality of the environment, of projects or measuresto mitigate or adapt to climate change

Article 4.4: “The developed country partiesshall also assist the developing country Parties that are particularly vulnerable to the adverse effects of climate change in meeting costs of adaptation to those adverse effects.

ตาม Article 2 จะเห็นว่า จุดมุ่งหมายสูงสุดของอนุสัญญาสหประชาชาติคือ การทำให้ก๊าซเรือนกระจกในบรรยากาศมีปริมาณคงที่ในระยะเวลาที่กำหนด เพียงพอที่จะทำให้ระบบนิเวศสามารถปรับตัวได้ตามธรรมชาติต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่จะเกิดขึ้น ทำให้การผลิตอาหารและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดำเนินต่อไปอย่างยั่งยืน

Article 4.1(e) ให้ภาคีสมาชิกร่วมมือกันเตรียมการปรับตัวต่อผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อให้มีการปกป้อง พื้นฟู พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากความแห้งแล้ง การเกิดทะเลทรายและน้ำท่วม

Article 4.1(f) ประเทศภาคีสมาชิกรับเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเข้าสู่การพิจารณา เพื่อแสวงหาวิธีการที่เหมาะสมในการประเมินผลกระทบ เพื่อบรรเทาผลกระทบที่รุนแรง

และหลากหลายที่มีต่อคุณภาพของสิ่งแวดล้อม และแสวงหาแนวทางและมาตรการในการลดสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศหรือปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่จะเกิดขึ้น

Article 4.4 ประเทศที่พัฒนาแล้วจะช่วยประเทศภาคีสมาชิกที่เป็นประเทศกำลังพัฒนาซึ่งมีความอ่อนไหวและได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ให้สามารถรองรับค่าใช้จ่ายในการปรับตัวต่อความเสียหายจากผลกระทบที่จะเกิดขึ้น (มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ออนไลน์, 2551)

หลักการของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศหรือ UNFCCC มีหลักการที่สำคัญดังนี้

หลักการป้องกันไว้ก่อน ภายใต้หลักการป้องกันไว้ก่อนนั้นกิจกรรมที่มีโอกาสจะก่อให้เกิดอันตรายต่อสภาพภูมิอากาศจะต้องมีการจำกัดหรือห้ามดำเนินการ ถึงแม้จะยังพิสูจน์ไม่ได้ อย่างชัดเจนว่าเป็นสาเหตุดังกล่าวก็ตาม เนื่องจากหากรอให้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ตลอดจนเทคนิคการวิเคราะห์พัฒนาที่จะทำให้พิสูจน์ได้อย่างชัดเจนแล้ว ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นอาจจะสายเกินกว่าที่จะแก้ไขได้ หลักการนี้จึงให้โอกาสในการควบคุมกิจกรรมที่มีความเสี่ยงอย่างเนิ่นๆ เช่น การกำหนดให้มีการลดปริมาณก๊าซเรือนกระจกให้อยู่ในระดับการปล่อย ณ ปี พ.ศ.2533 ให้ได้ภายในปี พ.ศ.2543

หลักการความรับผิดชอบร่วมกันในระดับที่แตกต่าง ทุกประเทศภาคีอนุสัญญามีพันธกรณีในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโดยอนุสัญญา แบ่งประเทศภาคีต่างๆ ออกเป็น สองกลุ่มใหญ่ คือ ประเทศในภาคผนวกที่ 1 กับกลุ่มประเทศนอกภาคผนวกที่ 1

หลักการสื่อสารด้านข้อมูลข่าวสาร ประเทศภาคีอนุสัญญา ต้องแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีความโปร่งใส ภายใต้ข้อตกลงที่ว่าต้องมีการจัดทำรายงานแห่งชาติภายใต้อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งมีเงื่อนไขในเรื่องของความสมบูรณ์ของเนื้อหา และระยะเวลา ที่แตกต่างกันระหว่างประเทศในภาคผนวก I และนอกภาคผนวก I

หลักการให้ความช่วยเหลือกลุ่มผู้ด้อยกว่า เนื่องจากประเทศที่กำลังพัฒนามีโอกาสเสี่ยงต่อผลกระทบการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศสูง ดังนั้นหลักการนี้ต้องการให้ประเทศพัฒนาแล้วให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน ให้ความสะดวก สร้างสภาพแวดล้อมที่ดี ทั้งทางด้านการเงินและเทคโนโลยี กับประเทศกำลังพัฒนาและความช่วยเหลือนี้ต้องเป็นส่วนเพิ่มเติมจากความช่วยเหลือระหว่างประเทศที่ให้อยู่เดิม ปัจจุบัน อนุสัญญาฯ ได้ใช้กองทุนสิ่งแวดล้อมโลกเป็นกลไกหนึ่งในการสนับสนุนประเทศกำลังพัฒนาในการดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และ

กำหนดให้ประเทศพัฒนาแล้วดำเนินนโยบายถ่ายทอดเทคโนโลยีที่สะอาดให้กับประเทศกำลังพัฒนา

2. พิธีสารเกียวโต

มลพิษทางอากาศซึ่งเป็นมลพิษที่สามารถแพร่กระจายไปได้ทั่วโลกข้ามพรมแดนประเทศต่างๆ กลายเป็นปัญหามลพิษในระดับนานาชาติที่ต้องการการใส่ใจดูแล ป้องกันและแก้ไขปัญหาในระดับนานาชาติอย่างเร่งด่วน ปฏิบัติการเรือนกระจก อุณหภูมิของโลกที่ร้อนขึ้น ปรากฏการณ์กระแสน้ำอุ่นและเย็นเปลี่ยนทิศหรือปรากฏการณ์เอลนีโญล้วนแต่เป็นผลมาจากมลพิษทางอากาศทั้งสิ้น ด้วยเหตุนี้ ในเดือน ธันวาคม พ.ศ.2540 ได้มีการจัดทำพิธีสารเกียวโต ซึ่งเป็นข้อผูกพันทางกฎหมายที่ดำเนินการเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายในการรับมือกับสภาวะโลกร้อนตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศกล่าวคือ เป็นกลไกในการทำให้อนุสัญญาดังกล่าวมีผลในทางปฏิบัตินั่นเอง

พิธีสารเกียวโตตั้งชื่อขึ้นตามสถานที่ในการเจรจาที่เมืองเกียวโต เมืองหลวงเก่าของประเทศญี่ปุ่น ในปี พ.ศ.2540 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2548 การมีผลบังคับใช้เกิดขึ้น 90 วัน หลังจากการให้สัตยาบันของรัสเซีย ซึ่งปล่อยก๊าซร้อยละ 17 ของโลก ทำให้ครบเงื่อนไขที่ว่า พิธีสารมีผลบังคับใช้ต่อเมื่อมีประเทศร่วมให้สัตยาบันไม่น้อยกว่า 55 ประเทศ โดยจะต้องมีประเทศที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกออกมารวมแล้วอย่างน้อยร้อยละ 55 ของปริมาณที่มีอยู่ในปัจจุบัน ปัจจุบันมีประเทศที่ให้สัตยาบันแล้ว 169

หลักการที่สำคัญของพิธีสารเกียวโต

1. พิธีสารเกียวโตได้กำหนดข้อผูกพันทางกฎหมายไว้ในกรณีดำเนินการตามพันธกรณีโดยมาตรา 3 ได้กำหนดพันธกรณีในการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศภาคีในภาคผนวกที่ 1 โดยรวมแล้วไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 จากระดับการปล่อยโดยรวมของกลุ่มในปี พ.ศ. 2533 ภายในช่วง พ.ศ.2551-2555 โดยที่ปริมาณการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจะแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ เช่น ร้อยละ 8 ของปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในปี พ.ศ.2533 สำหรับกลุ่มประเทศประชาคมยุโรป ร้อยละ 10 สำหรับประเทศไอซ์แลนด์ ร้อยละ 6 สำหรับประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น

2. มาตรา 3 กำหนดชนิดของก๊าซเรือนกระจกที่ควบคุมภายใต้พิธีสารเกียวโต 6 ชนิด คือ คาร์บอนไดออกไซด์ มีเทน ไนตรัสออกไซด์ ไฮโดรฟลูออโรคาร์บอน เปอร์ฟลูออโรคาร์บอน และซัลเฟอร์เฮกซะฟลูออไรด์ โดยกำหนดการลดก๊าซเหล่านี้ให้คิดเทียบเป็นปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์

3. กำหนดพันธกรณีเพิ่มเติมให้กับประเทศที่พัฒนาแล้ว และไม่มี的增加พันธกรณีใดๆ ให้กับประเทศกำลังพัฒนา

4. มาตรา 18 ของพิธีสารได้กำหนดให้มีขั้นตอนและกลไกในการตัดสินใจ และดำเนินการลงโทษในกรณีที่ประเทศภาคีไม่ดำเนินการตามพันธกรณีที่กำหนด

5. เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาคาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พิธีสารเกียวโตได้กำหนดกลไกยึดหยุ่นขึ้น 3 กลไก ดังนี้

- กลไกการทำโครงการร่วมตามที่ระบุไว้ในมาตรา 6 ซึ่งกำหนดให้ประเทศพัฒนาแล้วสามารถดำเนินโครงการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกส่วนกันเองระหว่างประเทศในกลุ่มภาคผนวกที่ 1 ปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ลดได้ เรียกว่า ERUs

- กลไกการพัฒนาที่สะอาดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 12 ซึ่งกำหนดให้ประเทศในภาคผนวกที่ 1 สามารถดำเนินโครงการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกร่วมกับประเทศกำลังพัฒนาหรือประเทศในกลุ่ม Non-Annex I ปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ลดได้ จะต้องผ่านการรับรองจึงเรียกว่า CERs

- กลไกการซื้อขายสิทธิ์การปล่อยก๊าซเรือนกระจกตามที่ระบุไว้ในมาตรา 17 ซึ่งกำหนดให้ประเทศในภาคผนวกที่ 1 ที่ไม่สามารถลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในประเทศตามที่กำหนดไว้ได้ สามารถซื้อสิทธิ์การปล่อยจากประเทศในภาคผนวกที่ 1 ด้วยกันเอง ที่มีสิทธิ์การปล่อยเหลือ (อาจเป็นเครดิตที่เหลือจากการทำโครงการ JI และ CDM หรือ สิทธิ์การปล่อยที่เหลือเนื่องจากระบบเศรษฐกิจทำให้ปริมาณการปล่อยในปัจจุบันน้อยกว่าปริมาณการปล่อยเมื่อปี ค.ศ. 1990 จึงมีสิทธิ์การปล่อยเหลือพร้อมที่จะขายได้) เรียกสิทธิ์การปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่จะซื้อขายกันนี้ว่า AAUs

พันธกรณีของประเทศไทยภายใต้พิธีสารเกียวโต ประเทศไทยได้ลงนามรับรองพิธีสารเกียวโต เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2542 และได้ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ.2545 ในฐานะภาคีสมาชิกในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา จึงไม่มีพันธกรณีใดๆ ภายใต้พิธีสารเกียวโต ยกเว้นมาตรา 10 ซึ่งกำหนดให้ทุกภาคีร่วมรับผิดชอบดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศตามขีดความสามารถและสถานการณ์ของแต่ละประเทศด้วยความสมัครใจ และมีสิทธิ์เข้าร่วมโครงการตามกลไกการพัฒนาที่สะอาด แต่ไม่มีพันธกรณีที่จะต้องลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในช่วงพันธกรณีแรก พ.ศ.2551-2555 เหมือนกับประเทศในภาคผนวกที่ 1 (ศูนย์ความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ออนไลน์, 2551)

กฎหมายต่างประเทศเกี่ยวกับคาร์บอนเครดิต

เนื่องจากการพัฒนาการด้านกฎหมายของไทยเกี่ยวกับคาร์บอนเครดิตยังไม่เพียงพอ จึงต้องศึกษากฎหมายต่างประเทศควบคู่กันไปด้วยดังนี้

1. ธรรมนูญเพื่อยุโรป (A Constitution for Europe)

บทบัญญัติแห่งธรรมนูญเพื่อยุโรปเป็นก้าวลำคัญแห่งการบูรณาการของสหภาพยุโรป โดยที่การบูรณาการนั้นตั้งอยู่บนรากฐานของหลักประชาธิปไตยและการเคารพทางกฎหมาย เป็น การพิสูจน์ประสิทธิภาพในการทำงานของประเทศสมาชิกทั้ง 25 ประเทศว่าสามารถที่จะจัดการ ประเทศของตนต่อความท้าทายในอนาคตที่จะเกิดขึ้นได้หรือไม่

ธรรมนูญเพื่อยุโรปยังส่งเสริมให้ประชาชนในยุโรปได้เข้าใจบทบาท หน้าที่และความ รับผิดชอบของสหภาพยุโรปและยังเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศสมาชิกด้วย

ธรรมนูญเพื่อยุโรปไม่ได้เข้ามาแทนที่รัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศสมาชิกที่เป็น กฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศนั้นแต่ธรรมนูญเพื่อยุโรปจะดำรงอยู่คู่กับรัฐธรรมนูญของ ประเทศที่เป็นสมาชิก โดยที่จะมีขอบเขตอำนาจของตนเอง

ธรรมนูญเพื่อยุโรปได้มีบทบัญญัติที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ดังนี้คือ

1. ให้นำหลักการของการพัฒนาอย่างยั่งยืนมาใช้ในโครงการต่างๆ ของสหภาพยุโรป ซึ่งหลักการดังกล่าวนี้ได้ปรากฏให้เห็นได้ชัดในการประชุมระดับโลก ณ นคร ริโอ เด จาเนโร เมื่อปี ค.ศ.1992 จัดโดยองค์การสหประชาชาติ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เกิดความสมดุลกับสิ่งแวดล้อม

2. ให้กำหนดเป็นสิทธิพื้นฐานและผนวกรวมมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมเข้าไปในนโยบายของ สหภาพยุโรป

3. ความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปนั้นเป็นสิ่งจำเป็นเนื่องจากประเทศ สมาชิกได้รับผลกระทบอย่างมากจากภัยธรรมชาติและภัยจากมนุษย์

4. พลเมืองยุโรปและองค์กรต่างๆ เช่น องค์กรอิสระด้านสิ่งแวดล้อมสามารถแสดง ความ คิดเห็นได้ นอกจากนี้ยังสามารถให้คำปรึกษาในนโยบายต่างๆ ได้ โดยเฉพาะนโยบายด้าน สิ่งแวดล้อม หากพลเมืองยุโรปจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ล้านคน ยื่นข้อเรียกร้องไปยังคณะกรรมการ ยุโรปเพื่อเสนอปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในกรณีนั้นเข้าสู่การพิจารณาได้

5. สนับสนุนการใช้พลังงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด นโยบายประหยัดพลังงานและนโยบายพัฒนาพลังงานรูปแบบใหม่ เพื่อปรับปรุงรูปแบบที่มีอยู่เดิม (อภิญา เลื่อนฉวี, 2548, หน้า42)

ในประเทศอังกฤษปี ค.ศ.1273 กษัตริย์เอ็ดเวิร์ดที่ 1 ออกพระบรมราชโองการห้ามเผาถ่านหินในบริเวณที่กำหนด ในยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมก็มีกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมมลพิษโดยมีมาตรการต่างๆ ที่จะปกป้องคุ้มครองสุขภาพประชาชน ประเทศอังกฤษได้ชื่อว่าเป็นประเทศอุตสาหกรรมประเทศแรกที่มีระบบกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่เก่าแก่ที่สุด เช่น Public Health Act 1848, Alkali Act 1863, Town and Country Planning Act 1947 ต้นกำเนิดของกฎหมายสิ่งแวดล้อมมิได้เกิดขึ้นเพราะต้องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หากแต่มีขึ้นเพื่อคุ้มครองสุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิตของประชาชน แต่ก็มีผลทางอ้อมที่จะปกป้องสิ่งแวดล้อม ระบบกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์โดยตรงที่จะปกป้องคุ้มครองสิ่งแวดล้อมเพิ่งจะเริ่มต้นเมื่อปี ค.ศ.1974 เมื่อมีการออกพระราชบัญญัติควบคุมมลพิษ ซึ่งต่อมาถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติพิทักษ์สิ่งแวดล้อมซึ่งยังคงใช้อยู่ในปัจจุบัน ข้อที่น่าสังเกตคือ EPA เป็นกฎหมายแม่บทกำหนดให้มีการออกกฎหมายรองเพื่อกำหนดมาตรการขึ้นพื้นฐานในการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมจนกว่าสังคมจะได้มีสิ่งแวดล้อมที่ดีในทศวรรษหน้า กฎหมายที่ออกตามมา ได้แก่ Noise and Statutory Nuisance Act 1993, Water Act 1989, Water Resources Act 1991 และ Water Industrial Act 19917

ในประเทศอังกฤษกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ได้แก่

1. พระราชบัญญัติต่างๆ เช่น Environmental Protection Act 1990 (EPA)
2. กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำละเมิดและ Case Law
3. กฎหมายท้องถิ่น เช่น เทศบัญญัติ
4. กฎหมายผังเมือง
5. กฎหมายที่ดิน
6. กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค
7. กฎหมายเกี่ยวกับสาธารณสุข
8. กฎหมายเกี่ยวกับสุขภาพและความปลอดภัยของผู้ใช้แรงงาน

ในประเทศอังกฤษในครั้งที่มีการออกกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการปกป้องสิ่งแวดล้อมโดยตรง มีข้อที่น่าสนใจว่านอกจากอังกฤษจะออกกฎหมายสิ่งแวดล้อมแล้ว อังกฤษยังได้พัฒนาควบคู่ไปด้วยเกี่ยวกับความรู้ทางวิชาการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาบุคลากรให้มีความเป็นวิชาชีพเป็นนักสิ่งแวดล้อมเช่นเดียวกับแพทย์ นักกฎหมาย วิศวกร

ในแง่ของนักกฎหมาย คดีสิ่งแวดล้อมมีลักษณะคดีและเจตนารมณ์แตกต่างจากคดีแพ่งและคดีอาญาทั่วไปดังกล่าวแล้ว เรามีนักกฎหมายเฉพาะด้านหลายสาขากฎหมายแล้ว เช่น กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา กฎหมายแรงงาน กฎหมายภาษี กฎหมายธุรกิจการค้า แต่ยังคงขาดแคลนนักกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่มีความรู้ความเข้าใจในกฎหมายสิ่งแวดล้อมอย่างถ่องแท้และจริงจัง เพราะการพัฒนา อุตสาหกรรมและเทคโนโลยีย่อมมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม คดีเกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมมีความซับซ้อน ถ้าพึ่งแต่ความรู้ในทางนิติศาสตร์ยังไม่เพียงพอ ต้องอาศัยความรู้ทางด้านสิ่งแวดล้อม และมาตรการทางกฎหมายเป็นพิเศษที่เหมาะสมแก่การแก้ไขปัญหาหรือข้อพิพาทเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นได้ ในหลักกฎหมายสิ่งแวดล้อมในต่างประเทศได้กำหนดเป็นหลักการที่มอบความไว้วางใจแก่ศาลเป็นอย่างมากในการใช้ดุลพินิจที่เหมาะสมแก่รูปคดี เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะกระบวนการในศาลเป็นกระบวนการที่เปิดเผยต่อสาธารณชนเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายเข้ามาใช้สิทธิทางศาลได้อย่างกว้างขวางและคำสั่งศาลถูกตรวจสอบได้ในตัวเอง

เนื่องจากคำพิพากษาต้องประกอบไปด้วยหลักกฎหมายและเหตุผล และยังอาจถูกตรวจสอบโดยการอุทธรณ์ต่อศาลสูงในประเทศสหรัฐอเมริกาถือว่ากระบวนการในศาลเป็นกระบวนการที่เปิดเผย โปร่งใส มีเหตุผลและเป็นธรรมหรือที่เรียกว่า Due Process of Law ผลที่ได้นอกจากความยุติธรรมแล้ว วงการกฎหมายสิ่งแวดล้อมยังจะได้ทราบบรรทัดฐานของหลักกฎหมายสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

กฎหมายสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยแม้ว่าจะก่อกำเนิดมาร่วม 30 ปีแล้วก็ตาม แต่ก็ยังคงขาดการพัฒนาการใช้กฎหมายนี้มากเท่าที่ควร หากศาลยุติธรรมเป็นผู้นำในการจัดองค์กรศาลให้มีกระบวนการพิจารณาคดีเป็นพิเศษ จัดองค์คณะผู้พิพากษาที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้กฎหมายแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมแล้ว ก็จะเป็นการพัฒนาการใช้การตีความกฎหมายสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมพร้อมไปกับการพัฒนาประเทศ ในทางทฤษฎีรัฐจะต้องมีกฎหมายที่ดี แต่ในความเป็นจริงคนใช้กฎหมายสำคัญกว่ากฎหมาย หากรัฐมีกฎหมายที่ดี แต่นักกฎหมายขาดความรู้ ความเข้าใจหรือความเชี่ยวชาญ กฎหมายที่ดีจะกลายเป็นกฎหมายที่ไม่ดี ความสำคัญของผู้ใช้กฎหมายจึงเท่าเทียมกันกับตัวบทกฎหมาย

2. กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกามีกฎหมายระดับรัฐบาลกลางเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมออกมาบังคับใช้หลายฉบับ โดยแยกตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย เช่น National Environmental Policy Act of 1969, Clean Air Act (1970), Clean Water Act (1977), the Oil Pollution Act of 1990, the Resource Conservation and Recovery Act (1976), the Pollution Prevention Act (1990), Comprehensive Environmental

Response, Compensation and Liability Act 1980 (Superfund) และ Title 40 Part 25 of the Code of Federal Regulations (Public Participation) เป็นต้น แต่กฎหมายเหล่านี้ก็ไม่มีบทบาทบัญญัติรับรองสิทธิของประชาชนในการมีส่วนร่วมทั้งกับรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษา การได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และในการคุ้มครองและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ใกล้เคียงกับลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชน

อย่างไรก็ดี มีกฎหมายหลายฉบับที่บัญญัติให้รัฐต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์ ขั้นตอน แผนการดำเนินงาน หรือ โครงการต่างๆ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมก่อนเริ่มดำเนินโครงการ ได้แก่ กฎหมาย Comprehensive Environmental Response, Compensation and Liability Act 1980 และ CFR Title 40 Part 25 ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวตรงกับ มาตรา 59 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ส่วนการจัดทำรายงานประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมนั้น กฎหมายกำหนดให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานต้องจัดทำนโยบาย แผนการและมาตรการด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจนรวมทั้งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่รับผิดชอบโครงการของรัฐในด้านต่างๆ จัดทำข้อเสนอหรือรายงานการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการดังกล่าวด้วย โดยก่อนเริ่มจัดทำรายงานนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องปรึกษาและรับฟังคำวิจารณ์จากหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง หรือจากผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อมก่อนเพื่อที่จะได้นำข้อมูลรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับโครงการรวมทั้งความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเสนอต่อประธานาธิบดี คณะกรรมการที่ปรึกษาด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมและประชาชนก่อนที่จะเริ่มดำเนินโครงการ ต่อไป

นอกจากนี้ยังมีกฎหมาย Environmental Quality Improvement Act (1970) ที่กำหนดจัดตั้งสำนักงานสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับของสำนักบริหารของประธานาธิบดี เช่นเดียวกัน โดยมีประธาน กรรมการที่ปรึกษาด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นผู้อำนวยการ มีหน้าที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ประธานาธิบดีเกี่ยวกับนโยบายและโครงการของรัฐบาลกลางที่มีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม เช่น ให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำแก่หน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับกิจกรรมและโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

นอกจากทั้งสององค์กรดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีอีกหนึ่งองค์กรที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการคุ้มครองและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม คือ U.S. Environmental Protection Agency (EPA) ซึ่งถือเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีลักษณะเป็น Regulatory Body ที่จัดตั้งโดยคำแนะนำของ ประธานาธิบดี เพื่อทำหน้าที่ในการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ ให้เป็นไปตามนโยบายสิ่งแวดล้อม โดยมีภารกิจหลักคือคุ้มครองสุขภาพอนามัยของประชาชนไม่ให้เกิดผลกระทบจาก

สิ่งแวดล้อม โดยทำหน้าที่บริหารจัดการเกี่ยวกับการคุ้มครองและรักษาสิ่งแวดล้อมธรรมชาติทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นอากาศ น้ำ หรือพื้นดิน ในปัจจุบัน EPA มีสำนักงานภูมิภาคในประเทศจำนวน 10 แห่ง ซึ่งแต่ละแห่งจะบริหารจัดการปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในเขตภูมิภาคของตน เช่น ในภูมิภาคที่ 1 EPA จะดูแลในเขตรัฐ Connecticut, Maine, Massachusetts, New Hampshire, Rhode Island, และ Vermont เป็นต้น

สำหรับสิทธิของบุคคลในการฟ้องให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติตามหน้าที่ตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมนั้น ตาม Administrative Procedure Act (APA) ประกอบกับกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆ เช่น Clean Water Act, Safe Drinking Water Act, Comprehensive Environmental Response, Compensation and Liability Act ได้กำหนดให้บุคคลมีสิทธิที่จะฟ้องให้หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมถึงผู้บริหารของ EPA ให้ปฏิบัติตามหน้าที่ที่กฎหมายบัญญัติได้

กฎหมายสิ่งแวดล้อมของประเทศสหรัฐอเมริกาที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมีดังนี้

พ.ศ.2498	กฎหมายควบคุมมลพิษ (Air Pollution Control Act) PL 84-159
พ.ศ.2506	กฎหมายอากาศสะอาด (Clean Air Act) PL 88-206
พ.ศ.2508	กฎหมายควบคุมอากาศเสียจากยานยนต์ (Motor Vehicle Air Pollution Control Act) PL 89-272
พ.ศ.2509	กฎหมายอากาศสะอาดฉบับแก้ไข (Motor Vehicle Air Pollution Control Act) PL 89-675
พ.ศ.2510	กฎหมายคุณภาพอากาศ (Air Quality Act) PL 90-148
พ.ศ. 2512	กฎหมายนโยบายสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (National Environmental Policy Act) PL 91-190
พ.ศ. 2513	กฎหมายอากาศสะอาด พ.ศ.2513 (Clean Air Act Extension Clean Air Act (1970) Clean Air Act Extension) PL 91-604
พ.ศ.2519	กฎหมายควบคุมสารพิษ (Toxic Substances Control Act) PL 94-469
พ.ศ. 2520	กฎหมายอากาศสะอาดฉบับแก้ไข (Clean Air Act Amendments) PL 95-95
พ.ศ.2533	กฎหมายอากาศสะอาด พ.ศ.2533 (Clean Air Act Amendments Clean Air Act (1990) Clean Air Act Amendments) PL 101-549 (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, ออนไลน์, 2551)

เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ.2552 สภาผู้แทนราษฎรของสหรัฐได้ผ่านร่างกฎหมายที่ชื่อว่า American Clean Energy and Security Act of 2009 แบ่งเป็น 4 ส่วน ซึ่งจะได้แก่ การส่งเสริมการใช้

พลังงานสะอาด การส่งเสริมการใช้พลังงานที่มีประสิทธิภาพ การแก้ปัญหาโลกร้อนโดยการจำกัดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และการเตรียมความพร้อมให้สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ใช้พลังงานสะอาด ในร่างกฎหมาย ACES 2009 มีเนื้อหาเกี่ยวกับการลดปัญหาโลกร้อน โดยกำหนดแผนงานลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการใช้ไฟฟ้า อุตสาหกรรมขนาดใหญ่และกิจกรรมอื่นๆ ที่กฎหมายจะประกาศกำหนดขึ้น ลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และก๊าซพิษประเภทอื่นๆ และค่อยๆ ปรับใช้พลังงานทางเลือกอื่นที่สะอาดกว่าการใช้ น้ำมันและถ่านหิน โดยจัดตั้ง Carbon Market มี Cap and Trade เป็นเครื่องมือซึ่งจะเป็นการเปิดโอกาสให้มีการซื้อขายคาร์บอนเครดิตระหว่างมลรัฐและระหว่าง บริษัท โดยการจัดสรรปริมาณก๊าซที่สามารถปล่อยได้ฟรีจะมีปริมาณลดลงเรื่อยๆ โดยเริ่มต้นจากให้มีเป้าหมายลดลงร้อยละ 3 จากระดับการปล่อยในปี พ.ศ.2548 ให้ได้ภายในปี พ.ศ.2545 ลดลงร้อยละ 20 ในปี พ.ศ.2563 ลดลงร้อยละ 42 ในปี พ.ศ.2573 และไปถึงเป้าหมายลดลงร้อยละ 83 ให้ได้ภายในปี พ.ศ.2593 ประเด็นที่น่าสนใจอย่างยิ่งคือ การลดก๊าซเรือนกระจกดังกล่าว สามารถดำเนินการโดยใช้กลไกส่งเสริมให้มีการลดการทำลายป่าในประเทศกำลังพัฒนา โดยตั้งเป้าหมายไว้ว่าภายในปี พ.ศ.2563 จะลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการลดการทำลายป่าในประเทศกำลังพัฒนาให้ได้เท่ากับร้อยละ 10 ของปริมาณก๊าซที่ปล่อยในปี พ.ศ.2548 ของสหรัฐ

The American Clean Energy and Security Act of 2009 ได้กำหนดนิยามก๊าซเรือนกระจกครอบคลุมก๊าซ 7 ชนิด คือ

1. คาร์บอนไดออกไซด์
2. มีเทน
3. ไนตรัสออกไซด์
4. ซัลเฟอร์เฮกซะฟลูออไรด์
5. ไฮโดร ฟลูออ โรคาร์บอน
6. เพอร์ฟลูออโรคาร์บอน
7. ไนโตรเจนไตรฟลูออไรด์

นอกจากนี้ยังอาจรวมถึงก๊าซอื่นๆ ที่ได้รับการพิจารณาภายหลังว่าเป็นก๊าซเรือนกระจกได้ระดับถึงแหล่งผลิตที่จะได้รับการบังคับโดยร่างกฎหมาย ประกอบด้วยแหล่งกำเนิดก๊าซเรือนกระจกที่สำคัญคือ โรงงานผลิตไฟฟ้า หรือโรงงานที่ส่งกระแสไฟฟ้าหรือแก๊สไปยังบ้านเรือน โรงงานที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกมากกว่า 25,000 ตันคาร์บอน เทียบเท่าโรงงานปิโตรเคมีและโรงงานอุตสาหกรรมที่มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกมากกว่า 25,000 ตันคาร์บอน เช่น อุตสาหกรรม

เหล็ก (โครงการพัฒนาความรู้และยุทธศาสตร์ด้านความตกลงพหุภาคีระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อม, ออนไลน์, 2552)

ในเรื่องนี้สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงวอชิงตัน ได้เข้าพบผู้แทนจากสภาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของสหรัฐอเมริกาและมีข้อมูลที่น่าสนใจสรุปได้ดังนี้

ร่างกฎหมายนี้มีมาตราที่เกี่ยวข้องกับประเทศกำลังพัฒนา โดยจะกำหนดให้มีการซื้อขายคาร์บอนเครดิตระหว่างประเทศได้รวมทั้งจากประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะประเทศที่มีการดำเนินการเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและมีมาตรการลดการตัดไม้ทำลายป่า รวมทั้งเป็นประเทศที่มีศักยภาพที่จะวัดระดับการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องได้ โดยอาจจะมีงบประมาณความช่วยเหลือในรูปแบบเงินให้เปล่าในการซื้อขายคาร์บอนเครดิตจำนวน 10-20 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งผู้แทนจากสภาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของสหรัฐอเมริกาเห็นว่า น่าจะใช้งบประมาณดังกล่าวในการซื้อคาร์บอนเครดิตจากประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และหากเป็นประเทศที่สามารถวัดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้ ก็จะมีโอกาสได้รับการพิจารณามากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ การพิจารณาเรื่องนี้จะอยู่ในอำนาจของรัฐมนตรีต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา อาจผ่านโครงการ USAID

ร่างกฎหมายนี้กำหนดด้วยว่า ให้ผู้จำหน่ายไฟฟ้าปลีกเพิ่มการใช้พลังงานทดแทนจากร้อยละ 6 ในปี ค.ศ.2012 เป็นร้อยละ 25 ในปี ค.ศ.2025

สหรัฐอเมริกามีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการก่อสร้างอาคารประหยัดพลังงานและการผลิตพลังงานชีวภาพโดยใช้ Algae ซึ่งน่าจะเป็นสาขาที่ร่วมมือกันได้

สหรัฐอเมริกามีแผนที่จะจัดตั้งเวทีความร่วมมือที่จะลดปริมาณคาร์บอนดำ โดยเห็นว่าคาร์บอนดำเป็นสาเหตุหนึ่งของปัญหาโลกร้อน แต่การลดปริมาณคาร์บอนดำจะสามารถช่วยแก้ปัญหาโลกร้อนได้อย่างรวดเร็วเนื่องจากสลายได้ง่ายกว่าและอยู่ในชั้นบรรยากาศไม่กี่วันหรือไม่กี่สัปดาห์ ในขณะที่ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์อยู่ยาวนานถึง 100 ปี ในปัจจุบันสหรัฐอเมริกาอยู่ในระหว่างการหารือกับกลุ่มประเทศอาร์กติกภายใต้กรอบ Arctic Council และอาจจะสามารถมีความตกลงเพื่อลดคาร์บอนดำได้ในอนาคต (สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงบัสเซลส์, ออนไลน์, 2552)

กฎหมายของประเทศไทย

กฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับคาร์บอนเครดิตมีอยู่ด้วยกันหลายฉบับ โดยมีทั้งที่เกี่ยวข้องโดยตรงและทางอ้อมดังนี้

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิของชุมชนในการมีส่วนร่วมอนุรักษ์และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดังนี้

มาตรา 66 บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอนุรักษ์และฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มีเจตนารมณ์ให้สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้รับรองไว้มีสภาพบังคับได้ทันทีที่รัฐธรรมนูญประกาศให้มีผลใช้บังคับ โดยไม่ต้องรอให้มีการบัญญัติกฎหมายอนุวัติการมาใช้บังคับก่อน การบังคับใช้บทบัญญัติมาตรา 46 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 จึงต้องดำเนินการให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มาตรา 67 วรรคสอง ด้วย ดังนั้นในกรณีที่มีการดำเนินโครงการหรือกิจการที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์กึ่งดี หรือเป็นโครงการหรือกิจการที่ไม่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามมาตรา 46 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวก็ดี หากปรากฏว่าการดำเนินโครงการหรือกิจการอาจก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อชุมชนทั้งด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพต่อบุคคลหรือชุมชน บุคคลหรือชุมชนย่อมมีสิทธิฟ้องต่อศาลปกครองได้ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 67 วรรคสาม เพื่อขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนที่ดำเนินโครงการหรือกิจการนั้น จัดให้มีการศึกษาและประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน การจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หรือการให้องค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพและสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพให้ความเห็นก่อนดำเนินโครงการหรือกิจการได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 67 วรรคสอง (ประเทศไทย, ออนไลน์, 2552)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มาตรา 67 ระบุถึงสิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ การใช้ประโยชน์และคุ้มครอง ส่งเสริมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพและคุณภาพชีวิตของตน

มาตรานี้ยังมีเนื้อหาสำคัญอีกสองประเด็นคือ กิจกรรมที่ส่งผลกระทบรุนแรงต่อชุมชนทั้งด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ก่อนดำเนินการต้องศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมและผลกระทบต่อสุขภาพ รวมทั้งต้องรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนและให้องค์การอิสระด้าน

สิ่งแวดล้อมให้ความเห็นก่อนการดำเนินการและยังให้สิทธิผู้เสียหายฟ้องผู้ละเมิดมาตรา 67 ให้ปฏิบัติตามมาตรานี้ด้วย ถ้าไม่ปฏิบัติตามชุมชนมีสิทธิฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล ให้ปฏิบัติตามมาตรานี้ได้ แต่ก็มีข้อเสียคือตรงที่ให้เจ้าของโครงการว่าจ้างบริษัทที่ปรึกษาหรือบริษัทรับจ้างทำ EIA เอง โดยตรง ทำให้ผู้รับจ้าง อยู่ในฐานะลูกจ้างที่ต้องเขียน EIA ให้ผ่านให้ได้

จะเห็นว่ากลไกในการควบคุมและยับยั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มีอยู่มากแต่ไม่สามารถนำมาใช้เป็นรูปธรรมได้จึงต้องอาศัยอำนาจของศาลปกครอง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มาตรา 67 ส่งผลให้เกิดการเพิ่มอำนาจ ต่อรองของภาคประชาชน ภาครัฐ และผู้ลงทุนให้เข้าใจและเห็นด้วยและนำไปสู่การออกใหม่และ ปรับปรุงพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องต่างๆ โดยเฉพาะพระราชบัญญัติองค์กร อิศระด้านสิ่งแวดล้อมและการปรับแก้ไขพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม แห่งชาติ พ.ศ.2535 ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มาตรา 67 (มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ, ออนไลน์, 2552)

2. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 ได้ระบุนำ การจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรือ EIA โดยกำหนดสาระสำคัญไว้ในมาตรา 46 ถึงมาตรา 51 ซึ่งเป็นที่มาของประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการ หรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนที่ต้อง จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม 2 ฉบับ ในปี พ.ศ.2535 และแก้ไขเพิ่มเติมอีก 1 ฉบับ ในปี พ.ศ.2539

โดยทั้ง 3 ฉบับ จะประกาศควบคู่ไปกับประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและ สิ่งแวดล้อม เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางในการจัดทำรายงาน การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งเมื่อนับรวมถึงปัจจุบันมีโครงการหรือกิจการที่จะต้องจัดทำ รายงาน EIA รวมทั้งสิ้น 22 ประเภท โดยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับธุรกิจ อสังหาริมทรัพย์มี 3 ประเภท คือ การจัดสรรที่ดินเพื่อเป็นที่อยู่อาศัย หรือเพื่อประกอบการพาณิชย์ โรงแรมหรือสถานที่พัก ตากอากาศ และ อาคารอยู่อาศัย รวมตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร ซึ่งการทำธุรกิจทั้ง 3 ประเภทนี้ต้องทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและได้รับอนุมัติรายงานฉบับนั้น จึงจะสามารถเริ่มดำเนินการก่อสร้างได้

วัตถุประสงค์ของกฎหมายฉบับนี้คือ สนับสนุนให้ประชาชนและองค์กรของภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมจัดการสิ่งแวดล้อม

ประการสำคัญ กฎหมายฉบับนี้นำหลักการสากลที่ว่า ผู้ใดก่อให้เกิดภาวะมลพิษผู้นั้นต้องรับผิดชอบค่าเสียหายจ่าย

สิทธิและหน้าที่ของประชาชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เช่น (1) การรับทราบข้อมูลและข่าวสารของทางราชการเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อม (2) การได้รับเงินชดเชยค่าเสียหายจากรัฐ ในกรณีที่ได้รับภัยอันตรายจากการแพร่กระจายของมลพิษต่างๆ จากโครงการที่ทางราชการหรือรัฐวิสาหกิจเป็นผู้ดำเนินการการดำเนินการควบคุมและป้องกันมลพิษ หมายถึง มลพิษต่างๆ ได้แก่ มลพิษทางอากาศ เสียง และมลพิษทางน้ำ เป็นต้น

การกำหนดความผิดและโทษ ดังกรณีตัวอย่างดังต่อไปนี้

(1) ผู้ใดบุกรุกหรือครอบครองที่ดินของรัฐโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือเข้าไปทำลายหรือทำให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติ หรือก่อให้เกิดมลพิษต่อคุณภาพของสิ่งแวดล้อม มีโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 500,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(2) ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งห้ามใช้ยานพาหนะที่ก่อให้เกิดมลพิษตามมาตรฐานที่กำหนดจะต้องมีโทษปรับไม่เกิน 5,000 บาท หรือผู้ใดฝ่าฝืนไม่ยินยอมให้ตรวจยานพาหนะ มีโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ออนไลน์, 2552)

บทบัญญัติเฉพาะสำหรับการควบคุมมลพิษทางอากาศ คือ ส่วนที่ 4 มลพิษทางอากาศและเสียงมาตรา 64-68 โดยมีรายละเอียดห้ามมิให้นายานพาหนะที่ก่อให้เกิดมลพิษเกินกว่ามาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดมาใช้ โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ยานพาหนะหยุดเพื่อตรวจสอบเครื่องยนต์และอุปกรณ์ของยานพาหนะนั้น และ มีอำนาจสั่งห้ามใช้ยานพาหนะนั้น โดยเด็ดขาดหรือจนกว่าจะได้มีการแก้ไขปรับปรุงให้เป็นไปตามมาตรฐาน โดยการทำเครื่องหมายให้เห็นปรากฏเด่นชัด เช่น ห้ามใช้เด็ดขาดหรือ ห้ามใช้ชั่วคราว ณ ส่วนใดส่วนหนึ่งของยานพาหนะ

มาตรา 68 ให้รัฐมนตรี มีอำนาจกำหนดประเภทของแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยอากาศเสีย รังสีหรือมลพิษอื่นใดที่อยู่ในสภาพเป็นควัน ไอ ก๊าซ เขม่า ฝุ่นละออง เถ้าถ่านหรือมลพิษอากาศในรูปแบบใดออกสู่บรรยากาศไม่เกินมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด โดยเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษที่กำหนดดังกล่าวต้องติดตั้งหรือจัดให้มีระบบบำบัดอากาศเสีย อุปกรณ์หรือเครื่องมืออื่นใดสำหรับการควบคุม กำจัด ลดหรือขจัดมลพิษ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อคุณภาพอากาศตามที่เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษกำหนดหรือได้ทำการตรวจสอบสภาพและทดลองแล้วเห็นใช้การได้ในกรณีนี้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษดังกล่าวหรือแหล่งกำเนิดมลพิษอื่นใดก็ตาม มีสิทธิขอรับการส่งเสริมและช่วยเหลือจากทางราชการได้ โดยยื่นต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติตามมาตรา 94 และมาตรา 95 ดังนี้

ขอรับความช่วยเหลือด้านอากาศเข้า สำหรับนำเข้าเครื่องจักรอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ หรือวัสดุที่จำเป็นซึ่งไม่สามารถจัดหาได้ภายในประเทศ สำหรับการทำให้มีระบบบำบัด อากาศเสีย

ขอรับอนุญาตผู้ชำนาญการผู้เชี่ยวชาญชาวต่างประเทศรวมทั้งขอยกเว้นภาษีเงินได้ของ บุคคลนั้น ในกรณีที่ไม่สามารถจัดหาหรือวางจ้างบุคคลที่มีคุณสมบัติภายในประเทศได้เพื่อปฏิบัติ หน้าที่เป็นผู้ติดตั้งควบคุม หรือดำเนินงานระบบบำบัดอากาศเสียที่นำเข้ามาในประเทศ

เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษที่กำหนดดังกล่าวที่ละเว้นไม่ใช้อุปกรณ์และ เครื่องมือที่มีอยู่สำหรับการควบคุมมลพิษทางอากาศ และลักลอบปล่อยทิ้งอากาศเสียออกสู่ บรรยากาศ ต้องเสียค่าปรับรายวันในอัตรา 4 เท่า ของจำนวนเงินค่าใช้จ่ายประจำวันสำหรับการเปิด เครื่องทำงานของอุปกรณ์ และเครื่องมือดังกล่าวตลอดเวลาที่ดำเนินการเช่นว่านั้น (กองอนามัย สิ่งแวดล้อม สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร, ออนไลน์, 2552)

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติที่จำเป็นต้องแก้ไข เช่น หมวดรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งต้องปรับแก้ให้เกิดกระบวนการจัดทำ พิจารณานุมัติ การควบคุมให้ปฏิบัติตามมาตรการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้มีระดับมาตรฐานดี ขึ้นด้วย วิธีการที่เปิดเผยโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และแสดงความคิดเห็น จนได้ข้อยุติว่าผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากโครงการใดๆ ลดลงหรือมีอยู่น้อยในระดับที่ตกลง ยอมรับกันได้ หรือไม่มีผลกระทบเลย หมวดว่าด้วยคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติต้องแก้ไขใน ส่วนสัดส่วนของกรรมการ ซึ่งเป็นผู้แทนจากองค์กรและภาคประชาชนที่เป็นผู้แทนเครือข่าย ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น รวมทั้งในหมวดมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและ หมวดกองทุนสิ่งแวดล้อมควรปรับให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น และควรปรับสองหมวดนี้ ให้ส่งเสริมซึ่งกันและกัน คือประชาชนมีส่วนร่วมช่วยภาครัฐติดตาม ตรวจสอบ และหาข้อยุติแบบ ตกลงกันได้ ไม่เกิดความขัดแย้งนำไปสู่การแตกแยกและเผชิญหน้ากันดังที่ปรากฏมากขึ้นเรื่อยๆ กระจายไปทั่วประเทศในปัจจุบัน (โครงการพัฒนาความรู้และยุทธศาสตร์ด้านความตกลงพหุภาคี ระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อม, ออนไลน์, 2552)

กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้วางนโยบาย เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม กำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม วางแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ประกาศเขตอนุรักษ์และพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม การจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ สิ่งแวดล้อม แต่มิได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

3. พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535

พระราชบัญญัติโรงงานเป็นกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมและกำกับ ดูแลการตั้ง และประกอบกิจการโรงงานเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ความมั่นคง ความปลอดภัยของประเทศ หรือของสาธารณชน การป้องกันเหตุเดือดร้อน รำคาญ การป้องกันความเสียหายกัน ป้องกันอันตรายที่อาจจะเกิดแก่ประชาชนหรือสิ่งแวดล้อม พระราชบัญญัติโรงงานได้รับการประกาศใช้ เป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2482 แก้ไขเพิ่มเติมเมื่อปี พ.ศ.2503 ถูกยกเลิกไปในปี พ.ศ.2512 และได้ใช้พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2512 แก้ไขเพิ่มเติมเมื่อ พ.ศ.2518 และ พ.ศ.2522 จนถึงต้นปี พ.ศ.2535 จึงได้ถูก ประกาศยกเลิกและเริ่มใช้พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 แทน โดยมีสาระสำคัญเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมดังนี้

ตามความในมาตราของพระราชบัญญัตินี้ กรมควบคุมมลพิษมีอำนาจหน้าที่ในการ กำหนดเกณฑ์และมาตรฐานในการควบคุมการดำเนินกิจการของโรงงานอุตสาหกรรม โดยเฉพาะ มาตรฐานและวิธีการควบคุมการกำจัดของเสียมลพิษหรือสารปนเปื้อนซึ่งเกิดจากกิจการของ โรงงานที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ภายใต้พระราชบัญญัติโรงงานกระทรวงอุตสาหกรรมสามารถประกาศกฎกระทรวง เกี่ยวกับการกำจัดของเสียสิ่งปฏิกูลและขยะมูลฝอย ห้ามการปล่อยทิ้งน้ำเสียและอากาศเสียจาก โรงงานอุตสาหกรรม แนวทางการมีระบบบำบัดของเสียตลอดจนกำหนดระดับเสียงไม่ให้เกิน มาตรฐานของ EPA (รักษ์แม่ตาปี, ออนไลน์, 2552)

4. พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่สังหาริมทรัพย์หลายประเภท สามารถจดทะเบียนเป็นประกันหนี้ได้ ดังเช่น เรือกำปั่น หรือเรือมีระวางตั้งแต่ 6 ตันขึ้นไป เรือกลไฟ หรือเรือยนต์มีระวางตั้งแต่ 5 ตันขึ้นไป แพ สัตว์พาหนะ สามารถจดทะเบียนได้ตามประมวลกฎหมาย แห่งแพ่งและพาณิชย์มาตรา 703 ส่วนเครื่องจักรสามารถจดทะเบียนได้ตามกฎหมายเครื่องจักร แต่ปรากฏ ว่ารถยนต์ ได้แก่ รถยนต์สาธารณะ รถยนต์บริการ และรถยนต์ส่วนบุคคล รวมทั้งรถพ่วง รถบด ถนน และรถแทรกเตอร์ เป็นสังหาริมทรัพย์ที่มีมูลค่าสูงแต่ไม่สามารถจดทะเบียนเป็น ประกันหนี้ได้ตามกฎหมาย ในกรณีที่ต้องใช้เป็นประกันหนี้จึงต้องใช้วิธีการโอนขายแก่เจ้าหนี้และ ทำเป็นสัญญาเช่าซื้อ ซึ่งต้องเสียค่าธรรมเนียมและค่าดอกเบี้ยในอัตราที่สูงเป็นภาระแก่ประชาชน และผู้ประกอบการหลายล้านคนทั่วประเทศ สมควรบรรเทาภาระดังกล่าวนี้ และทำให้รถดังกล่าว เป็นสินทรัพย์ที่มีมูลค่ามีราคาที่สามารถจดทะเบียนเป็นประกันหนี้ได้และผู้เป็นเจ้าของยังคงมีสิทธิ ครอบครองใช้สอยดังเดิม (สำนักงานกฎหมายพีศิริ ทนายความ, ออนไลน์, 2552) พระราชบัญญัติ ฉบับนี้ เป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับการกำหนดอัตราภาษีประจำปีสำหรับรถที่ขับเคลื่อนด้วยพลังงาน

ไฟฟ้าหรือพลังงานอื่น เพื่อให้รถที่มีใช้เครื่องยนต์เป็นพลังงานขับเคลื่อนได้รับการลดหย่อนภาษีประจำปี ตามพระราชบัญญัตินี้ กรณีที่ต้องมีการตรวจสอบสภาพรถได้ใช้ระบบการจดทะเบียนกรณีนำรถไปขอจดทะเบียน และการต่อทะเบียนเป็นการควบคุมรถยนต์ ดังนั้นในด้านการจัดการมลพิษทางอากาศสามารถที่จะนำระบบการจดทะเบียนมาใช้ดำเนินการ เพื่อให้เป็นไปตามหลักการป้องกันไว้ก่อนและหลักผู้ก่อให้เกิดมลพิษเป็นผู้จ่ายได้เป็นอย่างดี หรือในเรื่องการเสียภาษีประจำปี (มหาวิทยาลัยเที่ยงคืน, ออนไลน์, 2551)

5. พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ.2522

เป็นกฎหมายที่แก้ไขเพิ่มเติมบัญญัติอัตราภาษีรถตามมาตรา 85 เพื่อกำหนดอัตราภาษีประจำปีสำหรับรถที่ใช้พลังงานไฟฟ้า พลังงานทดแทน การอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม การใช้พลังงานอย่างประหยัดและรถที่ใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิง ให้จัดเก็บภาษีในอัตรากิ่งหนึ่งของอัตราภาษีที่กำหนด ส่วนรถที่ใช้ระบบเชื้อเพลิงที่ใช้ก๊าซธรรมชาติประกอบด้วยก๊าซมีเทนเป็นส่วนใหญ่เป็นเชื้อเพลิงให้จัดเก็บในอัตราร้อยหนึ่งในสี่ของอัตราที่กำหนดไว้ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมการใช้รถที่ใช้พลังงานดังกล่าว (คณะกรรมการฝ่ายวิชาการสภาทนายความจังหวัดนครราชสีมา, ออนไลน์, 2552)

หลักการของพระราชบัญญัติรถยนต์คือ ใช้ระบบการควบคุมทางทะเบียนเพียงแต่ต้องการที่จะขยายความเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในแง่อัตราภาษี หากมองในแง่ของแหล่งกำเนิดมลพิษ ยานพาหนะที่นำมาใช้ในการขนส่งอาจจะเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่สามารถผลิตมลพิษได้มากกว่า ยานพาหนะทั่วไป (มหาวิทยาลัยเที่ยงคืน, ออนไลน์, 2551)

6. พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522

เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่กำหนดให้ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์และคนโดยสารต้องสวมหมวกนิรภัย เพิ่มเติมโทษของผู้ขับขี่รถในขณะเมาสุรา และห้ามพนักงานสอบสวนทำการเปรียบเทียบปรับหรือว่ากล่าวตักเตือนและเพิ่มโทษผู้ขับขี่ที่เสพยาเสพติดให้โทษ ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดอุบัติเหตุทางถนน (คณะกรรมการฝ่ายวิชาการสภาทนายความจังหวัดนครราชสีมา, ออนไลน์, 2552)

เนื้อหาสำคัญคือต้องการที่จะให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการควบคุมยานพาหนะที่จะนำมาใช้ในการสัญจรที่จะต้องคำนึงถึงความมั่นคงแข็งแรง มีเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ ที่สร้างความปลอดภัย ไม่ก่อให้เกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญ รบกวน และไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม ที่กฎหมายกำหนด มาตรการความปลอดภัยดังกล่าวนี้สามารถที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาเรื่องมลพิษทางอากาศจากยานพาหนะได้เป็นอย่างดี (มหาวิทยาลัยเที่ยงคืน, ออนไลน์, 2551) พระราชบัญญัติจราจรทางบกฉบับนี้เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วย

การจราจรทางบก โดยมีการเพิ่มข้อบังคับใน (9) ของมาตรา 43 แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ 8) พ.ศ.2551 โดยมีสาระสำคัญระบุว่า ในขณะที่ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ ต้องไม่ใช้ในเวลาที่ขับรถ เว้นแต่ใช้อุปกรณ์เสริม ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ 400-1,000 บาท มีผลบังคับใช้นับตั้งแต่วันที่ออกประกาศ สำหรับเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ เนื่องจากเห็นว่าปัจจุบันผู้ขับขี่ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ในขณะที่ขับรถ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุทางถนนและก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตร่างกายและทรัพย์สินของบุคคล สมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ 8) พ.ศ.2551 เพื่อกำหนดห้ามผู้ขับขี่ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ในขณะที่ขับรถ เว้นแต่ในกรณีการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่โดยใช้อุปกรณ์เสริมสำหรับการสนทนา โดยผู้ขับขี่ไม่ต้องถือหรือจับโทรศัพท์เคลื่อนที่นั้นจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ (ตำรวจภูธรจังหวัดภูเก็ต, ออนไลน์, 2552)

7. พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ.2535

แม้พระราชบัญญัติฉบับนี้จะได้เกี่ยวข้องกับแหล่งกำเนิดมลพิษ เช่นเดียวกฎหมายฉบับอื่นดังที่กล่าวมาข้างต้น โดยตรงก็ตาม แต่เนื่องจากเป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทางหลวง ซึ่งรวมถึงผู้ที่ขับขี่รถยนต์พาหนะและบุคคลใดๆ ที่ใช้ทางมีหน้าที่ที่จะต้องไม่ทำให้เขตทางหลวงสกปรก อันเป็นที่มาของฝุ่นละออง สิ่งสกปรกทั้งหลายที่จะปลิวปนเปื้อนในอากาศ เนื้อหาสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ คงอยู่ที่เรื่องรถบรรทุกหนัก การค้าขายริมทาง การทิ้งขยะ เขตทางหลวงซึ่งจะมีอัตราโทษสูงกว่ากฎหมายฉบับอื่น (มหาวิทยาลัยเที่ยงคืน, ออนไลน์, 2552)

8. พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2518

โดยพระราชบัญญัตินี้ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นและสำนักผังเมืองสามารถแก้ไขปรับปรุงและขยายระยะเวลาการใช้บังคับผังเมืองรวมทั้งเพิ่มจำนวนและหน้าที่ของคณะที่ปรึกษาผังเมืองรวมให้มากขึ้น รวมทั้งแก้ไขบทบัญญัติเพื่อให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถใช้ดุลพินิจในการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้การวาง จัดทำ และแก้ไขปรับปรุงผังเมืองรวมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการผังเมืองได้อย่างกว้างขวาง รวดเร็ว และสอดคล้องกับสภาพการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป อันจะก่อให้เกิดผลดีแก่การผังเมืองยิ่งขึ้น มาตรา 19 บัญญัติว่า เมื่อสำนักผังเมืองจะวางหรือจัดทำผังเมืองรวมของท้องถิ่นใด ให้สำนักผังเมืองแจ้งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นของท้องถิ่นนั้นทราบ และให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นนั้นมาแสดงความคิดเห็นต่อสำนักผังเมืองด้วย

ในการวางและจัดทำผังเมืองรวมใด ให้สำนักผังเมืองหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นแล้วแต่กรณี จัดให้มีการโฆษณาให้ประชาชนทราบ แล้วจัดการประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งครั้ง เมื่อรับฟังข้อคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นที่จะมีการวางและจัดทำผังเมืองรวมนั้น ในการรับฟังข้อคิดเห็นนี้

จะกำหนดเฉพาะให้ผู้แทนของประชาชนเข้าร่วมประชุมตามความเหมาะสมก็ได้หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการ โฆษณา การประชุม และการแสดงข้อคิดเห็นให้กำหนดโดยกฎกระทรวง (เครือข่ายกฎหมายมหาชน, ออนไลน์, 2552)

9. พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522

พระราชบัญญัติควบคุมอาคารเป็นกฎหมายมหาชน ที่มุ่งรักษาประโยชน์ความสงบสุข และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของคนส่วนใหญ่และสังคม โดยเน้นเรื่องที่เกี่ยวข้องแก่การปลูกสร้างอาคาร ข้อปฏิบัติของเจ้าของอาคาร การขออนุญาต การใช้งานอาคาร เจ้าพนักงาน อำนาจหน้าที่ คำสั่ง โทษ บทลงโทษ ตลอดจนรายละเอียดอื่นๆ สารสำคัญของพระราชบัญญัตินี้คือเพื่อป้องกันภัยจากการควบคุมการก่อสร้างและการควบคุมการก่อสร้างในเขตเพลิงไหม้ ตลอดจนการก่อสร้างอาคารในเขตที่อาจรับแรงสั่นสะเทือนของแผ่นดินไหว รวมทั้งเหตุอื่นๆ ที่อาจเกิดแก่อาคาร พระราชบัญญัตินี้จึงเป็นการบัญญัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมเกี่ยวกับความมั่นคง แข็งแรง ความปลอดภัย การป้องกันอัคคีภัย การสาธารณสุข การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การผังเมือง การสถาปัตยกรรม และการอำนวยความสะดวกแก่การจราจร พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร ถือได้ว่าเป็นกฎหมายแม่บทที่เกี่ยวข้องแก่อาคาร ทั้งเรื่องนิยาม คำจำกัดความ เจ้าพนักงาน การบังคับใช้กฎหมาย คณะกรรมการควบคุมการก่อสร้างอาคาร การก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย ใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคาร อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่น การอุทธรณ์ นายช่างและ นายตรวจ และผู้ตรวจสอบ เขตเพลิงไหม้ เบ็ดเตล็ด บทกำหนดโทษ บทเฉพาะกาล อัตรา ค่าธรรมเนียม และอื่นๆ กล่าวโดยสังเขป พระราชบัญญัตินี้ครอบคลุมทั้งงานสถาปัตยกรรมและงานวิศวกรรมที่เกี่ยวข้องแก่อาคาร โดยกำหนดกรอบหรือหลักเกณฑ์กว้างๆ รายละเอียดปลีกย่อย กล่าวไว้ในกฎหมายย่อยที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในกฎหมายหลักนี้ พระราชบัญญัติควบคุมอาคารเป็นกฎหมายมหาชน ที่ว่าด้วยการควบคุมอาคาร มีกฎหมายอีกเป็นจำนวนมากที่ออกโดยอาศัยความตามพระราชบัญญัตินี้ เช่น กฎหรือประกาศกระทรวงมหาดไทย กฎหมายที่ออกโดยองค์กรหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่น เช่น ข้อบัญญัติหรือประกาศกรุงเทพมหานคร ข้อบัญญัติหรือประกาศของเทศบาลนคร เทศบาล และเมืองพัทยา เป็นต้น ภายใต้พระราชบัญญัตินี้และกฎหมายประกอบอื่นๆ ทั้งปวง จะกล่าวถึง นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับอาคารและคำอธิบาย ได้แก่ อาคาร ประเภทต่างๆ องค์ประกอบของแบบ องค์ประกอบของอาคาร และวัสดุ สาธารณูปโภคที่เกี่ยวข้องกับงานอาคาร การปลูกสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย หรือเปลี่ยนการใช้ ขั้นตอนขออนุญาต ปลูกสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้ายหรือเปลี่ยนการใช้อาคาร อาทิเช่น รายการเอกสารและหลักฐาน สถานที่ยื่นขอ และเจ้าพนักงาน ค่าธรรมเนียมขั้นตอนและเวลาพิจารณา ผลพิจารณาและคำสั่ง การใช้ใบอนุญาต อายุ และการต่ออายุใบอนุญาต สถาปัตยกรรม ระบบและสาธารณูปโภคที่

เกี่ยวแก่งานอาคาร ได้แก่ ระบายน้ำ ที่ว่าง ทางสาธารณะ สุขภัณฑ์ น้ำทิ้ง และระบบระบายน้ำ ระบบป้องกันหรือเตือนภัยเพลิงไหม้ การกำจัดสิ่งปฏิกูลอื่นๆ การก่อสร้าง คัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย หรือเปลี่ยนการใช้อาคาร โดยไม่ขออนุญาตหรือผิดแพจากใบอนุญาต คำสั่งเจ้าพนักงานได้แก่ คำสั่งระงับก่อสร้างหรือใช้งานอาคาร คำสั่งให้รื้อถอนอาคาร การละเมิดคำสั่ง โทษและอื่นๆ

10. พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522

การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ประกาศใช้พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรม (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2550 โดยเริ่มมีผลบังคับใช้แล้วเมื่อวันที่ 9 มกราคม พ.ศ.2551 ภายใต้กฎหมายการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยล่าสุดนี้ “เขตประกอบการเสรี” จะมาแทนที่ “เขตอุตสาหกรรมส่งออก” และในเขตอุตสาหกรรมทั่วไปจะสามารถประกอบกิจการบริการได้ นอกจากนี้กฎหมายฉบับใหม่ยังเอื้ออำนวยต่อการเข้ามาลงทุนในนิคมอุตสาหกรรมมากยิ่งขึ้น เนื่องจากได้มีการแก้ไขบทบัญญัติบางประการเพื่ออำนวยความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินการเพื่อให้ผู้พัฒนานิคมอุตสาหกรรมร่วมดำเนินงาน และผู้ประกอบการสามารถลดระยะเวลา ขั้นตอน และการให้บริการต่างๆ ได้ครอบคลุม อีกทั้งเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันระดับสากล นอกจากนี้ในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินในเขตนิคมอุตสาหกรรมก็มีความชัดเจนขึ้นสาระสำคัญของพระราชบัญญัติฉบับใหม่นี้ได้แก่

1. กำหนดให้มีการประกอบกิจการบริการในเขตของอุตสาหกรรมทั่วไป ซึ่งแต่เดิมนั้นผู้ประกอบกิจการบริการไม่สามารถถือกรรมสิทธิ์ที่ดินในเขตอุตสาหกรรมทั่วไปได้ แต่เนื่องจากในปัจจุบันกิจการเกี่ยวกับการบริการนั้นมีความจำเป็นมากขึ้นตามลำดับ เช่น การบริการด้านขนส่ง คลังสินค้า ศูนย์ฝึกอบรม สถานพยาบาล เป็นต้น จึงแก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า เขตอุตสาหกรรมทั่วไป โดยที่ให้ครอบคลุมถึงเขตพื้นที่ที่กำหนดไว้สำหรับการบริการและแก้ไขคำว่า ผู้ประกอบอุตสาหกรรม ให้รวมถึงผู้ได้รับอนุญาตให้ประกอบการบริการด้วย

2. แก้ไขในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพันธกรณีของ WTO

(ก) ปรับเขตอุตสาหกรรมส่งออก เป็นเขตประกอบการเสรี โดยไม่กำหนดเงื่อนไขการส่งออก เพื่อให้สอดคล้องกับพันธกรณีว่าด้วยความตกลงขององค์การการค้าโลก ในความตกลงว่าด้วยการอุดหนุนและมาตรการตอบโต้ในส่วนที่เข้าข่ายเป็นการอุดหนุนที่ต้องห้าม

(ข) แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า เขตอุตสาหกรรมส่งออก เป็นคำว่า เขตประกอบการเสรี เพื่อมิให้มีถ้อยคำแสดงถึงเงื่อนไขบังคับว่าจะต้องส่งออก และแก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามอื่นที่เกี่ยวข้อง

3. ลดขั้นตอนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมประเภทเขตประกอบการเสรีและการดำเนินการต่างๆ ในเขตประกอบการเสรี เพื่อที่จะให้การจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมประเภทเขต

ประกอบการเสรีเป็นไปโดยสะดวก คล่องตัว ในเชิงเศรษฐกิจและพาณิชย์ ตลอดจนเพิ่มความขีดความสามารถในการแข่งขันเช่นเดียวกับเขตปลอดอากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร โดยออกเป็นประกาศคณะกรรมการการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย นอกจากนี้ยังปรับปรุงในเรื่องของสิทธิประโยชน์ทางอากร

4. ประเด็นเรื่องการจัดสรรที่ดินของเอกชนในนิคมอุตสาหกรรม ให้การจัดสรรที่ดินของเอกชนในเขตพื้นที่ที่เป็นนิคมอุตสาหกรรมต้องได้รับอนุญาตจากผู้ว่าการหรือผู้ซึ่งผู้ว่าการมอบหมาย และแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ.2543 ซึ่งบัญญัติมิให้นำกฎหมายว่าด้วยการจัดสรรที่ดินมาใช้บังคับกับการจัดสรรที่ดินที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายอื่นในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดสรรที่ดิน เดิมกำหนดให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการจัดสรรที่ดิน ส่วนการอนุญาตเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย แต่ในพระราชบัญญัติฉบับใหม่กำหนดให้การจัดสรรที่ดินในเขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมต้องได้รับอนุญาตจากผู้ว่าการหรือผู้ซึ่งผู้ว่าการมอบหมาย และให้เป็นไปตามหลักการ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยกำหนด ทำให้เกิดความชัดเจนมากขึ้นและน่าจะทำให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินการเพื่อจัดสรรที่ดินในนิคมอุตสาหกรรมด้วย (สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์, ออนไลน์, 2552)

11. พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535

ตามความในพระราชบัญญัตินี้ กรมควบคุมมลพิษเกี่ยวข้องในส่วนการกำจัดของเสีย ทั้งการควบคุมผู้ประกอบการขนส่ง ผู้รับจ้างกำจัดขยะมูลฝอยและของเสีย และการกำหนดเกณฑ์ควบคุม เหตุเดือดร้อนรำคาญของส่วนรวมที่เกิดจากกลิ่น แสง รังสี เสียง ความร้อน สารอันตราย ความสั่นสะเทือน ฝุ่น ใยแก้วพิษ ที่มีผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษควบคุมดูแลกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตลาด การเก็บรักษา การเก็บขนและสถานที่กำจัดมูลฝอย การปล่อยน้ำทิ้งและอากาศเสีย (รักษัแม่ตาปี, ออนไลน์, 2552)

12. พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ.2535

สาระสำคัญที่น่าสนใจในการปรับปรุงพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่ การอนุรักษ์พลังงานในโรงงาน ยกเลิกมาตราที่ว่าด้วยหน้าที่ของเจ้าของโรงงานควบคุม และที่เกี่ยวกับผู้รับผิดชอบด้านพลังงาน และเพิ่มเติมให้สามารถออกกฎกระทรวงกำหนดให้เจ้าของโรงงานควบคุมต้องจัดให้มีผู้รับผิดชอบด้านพลังงานประจำในโรงงานควบคุมแต่ละแห่ง ตลอดจนกำหนดคุณสมบัติและหน้าที่ของผู้รับผิดชอบด้านพลังงาน ดังนั้นต่อไปเรื่องดังกล่าวจะไปอยู่ในกฎกระทรวงแทน ซึ่งจะแก้ไขในภายหลังได้ง่ายกว่าการแก้พระราชบัญญัติ นอกจากนี้หากเป็นรายละเอียดทางด้านเทคนิค

วิชาการ หรือเป็นเรื่องที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วตามสภาพเศรษฐกิจและสังคมก็สามารถให้รัฐมนตรี ออกเป็นประกาศในราชกิจจานุเบกษาก็ได้ โดยไม่ต้องกำหนดในกฎกระทรวงการอนุรักษ์พลังงาน ในอาคาร เดิมในมาตรา 19 รัฐมนตรีสามารถออกกฎกระทรวงกำหนดค่าการถ่ายเทความร้อนรวม ของอาคารและการใช้พลังงานในอาคาร หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการประเมินค่าการถ่ายเท ความร้อนของวัสดุก่อสร้างอาคาร ค่าการถ่ายเทความร้อนรวมของอาคาร และการใช้พลังงานใน อาคาร มาตรฐานการปรับอากาศ การทำน้ำร้อนและการให้ความร้อนในอาคาร ได้แก้ไขเพื่อให้ รัฐมนตรีสามารถออกกฎกระทรวงในเรื่อง

(1) กำหนดประเภท หรือขนาดของอาคารที่จะทำการก่อสร้างหรือตัดแปลงที่จะต้อง มีการออกแบบเพื่อการอนุรักษ์พลังงาน

(2) กำหนดมาตรฐาน หลักเกณฑ์และวิธีการในการออกแบบอาคารตาม (1) เพื่อการ อนุรักษ์พลังงานดังนั้นก็จะมีกฎกระทรวงที่กำหนดประเภท/ขนาดอาคาร และมาตรฐาน

หลักเกณฑ์ วิธีการต่างๆ ที่สถาปนิกวิศวกรจะต้องคำนึงถึงตั้งแต่การออกแบบอาคาร ไม่ใช่มาคำนึงถึงในการใช้อาคารอย่างในปัจจุบัน และนอกจากนั้นหากเรื่องใดมีการกำหนด รายละเอียดทางด้านเทคนิค วิชาการ หรือเป็นเรื่องที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วตามสภาพเศรษฐกิจและ สังคมก็สามารถออกเป็นประกาศในราชกิจจานุเบกษาได้ เพื่อสะดวกแก่การแก้ไขปรับปรุงส่วน เรื่องหน้าที่ของเจ้าของอาคารควบคุมและที่เกี่ยวกับผู้รับผิดชอบด้านพลังงาน ก็ได้แก้ไขให้เป็น เช่นเดียวกับโรงงานควบคุมกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน เดิมอยู่ในกระทรวงการคลังได้ ย้ายมาอยู่ในกระทรวงพลังงานและปรับเปลี่ยนคณะกรรมการกองทุนโดยตำแหน่งบางตำแหน่ง คือ เพิ่มรัฐมนตรีกระทรวงพลังงาน ปลัดกระทรวงการคลัง ตัดปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม และเปลี่ยน จากนายวิศวกรรมสถาน เป็นนายกสภาวิศวกรและนายกสภาสถาปนิกแทน ดังนั้นต่อไปสถาปนิก ก็จะเข้าไปมีบทบาทในคณะกรรมการกองทุนนี้ด้วยจากเดิมที่ไม่มีบทบาท และการออกแบบอาคาร เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์พลังงาน ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการประกอบวิชาชีพของสถาปนิกและวิศวกร เป็นอย่างมาก (สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์, ออนไลน์, 2552)

เนื้อหาของพระราชบัญญัติได้กำหนดมาตรการในการกำกับ ดูแล ส่งเสริม และ ช่วยเหลือเกี่ยวกับการใช้พลังงานโดยมีการกำหนดนโยบายอนุรักษ์พลังงาน เป้าหมายและแผน อนุรักษ์พลังงาน การตรวจสอบและวิเคราะห์การอนุรักษ์พลังงาน วิธีปฏิบัติในการอนุรักษ์พลังงาน และการกำหนดระดับการใช้พลังงานในเครื่องจักรและอุปกรณ์ การจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาและ อนุรักษ์พลังงานเพื่อให้การอุดหนุนช่วยเหลือในการอนุรักษ์พลังงาน การป้องกันและแก้ไขปัญหา สิ่งแวดล้อมจากการใช้พลังงานตลอดจนการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับพลังงาน และการกำหนดมาตรการ เพื่อส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์พลังงานหรือผลิตเครื่องจักรอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพสูงหรือวัสดุเพื่อ

ใช้ในการอนุรักษ์พลังงาน (เครือข่ายสารสนเทศด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ออนไลน์, 2552) กลุ่มเป้าหมายหลักของกฎหมายตามหมวด 1 2 และ 3 สามารถจัดแบ่งกลุ่มเป้าหมายที่รัฐจะเข้าไปกำกับดูแล และให้การส่งเสริมช่วยเหลือคือ

1. โรงงานควบคุม
2. อาคารควบคุม
3. ผู้ผลิต หรือผู้จำหน่ายเครื่องจักรอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพสูง และวัสดุที่ใช้ในการ

อนุรักษ์พลังงาน

สำหรับกลุ่มโรงงานควบคุมและอาคารควบคุมจะเน้นไปที่โรงงาน และอาคารที่ใช้พลังงานในปริมาณมาก และมีศักยภาพพร้อมที่จะดำเนินการอนุรักษ์พลังงานได้ทันทีโดยจะมีการออกพระราชกฤษฎีกากำหนด โรงงานควบคุมและพระราชกฤษฎีกากำหนดอาคารควบคุมเพื่อกำหนดว่าโรงงานและอาคารประเภทใดใช้พลังงานชนิดใดในปริมาณเท่าใดจึงจะเป็นโรงงานควบคุม และอาคารควบคุมที่จะต้องดำเนินการอนุรักษ์พลังงานตามพระราชบัญญัตินี้

ในส่วนของกลุ่มผู้ผลิต หรือผู้จำหน่ายเครื่องจักรอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพสูงและวัสดุที่ใช้ในการอนุรักษ์พลังงานจะได้รับสิทธิในการอุดหนุนช่วยเหลือ เพื่อให้มีการผลิตหรือจำหน่ายเครื่องจักรอุปกรณ์และวัสดุเหล่านี้แก่ประชาชนทั่วไปอย่างแพร่หลาย และมีราคาถูกลง ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนทั่วไปลดการใช้พลังงานลงได้ ทั้งนี้จะได้มีการกำหนดประเภทและมาตรฐานของคุณภาพของเครื่องจักรอุปกรณ์ และวัสดุที่จะได้รับสิทธิอุดหนุนช่วยเหลือไว้ในกฎกระทรวงต่อไป

กิจกรรมที่ถือว่าการอนุรักษ์พลังงานในโรงงานตามมาตรา 7 นั้น ซึ่งจะได้แก่การดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

1. การปรับปรุงประสิทธิภาพการเผาไหม้เชื้อเพลิง
2. การป้องกันการสูญเสียพลังงาน
3. การนำพลังงานที่เหลือจากการใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่
4. การเปลี่ยนไปใช้พลังงานอีกประเภทหนึ่ง
5. การปรับปรุงการใช้ไฟฟ้าด้วยวิธีปรับปรุงตัวประกอบกำลังไฟฟ้า การลดความต้องการพลังไฟฟ้าสูงสุดในช่วงความต้องการใช้ไฟฟ้าสูงสุดของระบบ การใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าให้เหมาะสมกับภาระ และวิธีการอื่นๆ
6. การใช้เครื่องจักร หรืออุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพสูง ตลอดจนระบบควบคุมการทำงาน และวัสดุที่ช่วยในการอนุรักษ์พลังงาน
7. การอนุรักษ์พลังงาน โดยวิธีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

กิจกรรมการอนุรักษ์พลังงานในอาคารตามมาตรา 17 ได้แก่ การดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

1. การลดความร้อนจากแสงอาทิตย์ที่เข้ามาในอาคาร
2. การปรับอากาศอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการรักษาอุณหภูมิภายในอาคารที่อยู่ระดับที่เหมาะสม
3. การใช้วัสดุก่อสร้างอาคารที่จะช่วยอนุรักษ์พลังงาน ตลอดจนการแสดงคุณภาพของวัสดุก่อสร้างนั้นๆ
4. การใช้แสงสว่างในอาคารอย่างมีประสิทธิภาพ
5. การใช้ และการติดตั้งเครื่องจักรอุปกรณ์ และวัสดุที่ก่อให้เกิดการอนุรักษ์พลังงานในอาคาร
6. การใช้ระบบควบคุมการทำงานของเครื่องจักรและอุปกรณ์
7. การอนุรักษ์พลังงาน โดยวิธีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

การกำหนดประเภทกิจกรรมที่ถือว่าเป็นการอนุรักษ์พลังงานในโรงงาน และอาคารดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนผู้ปฏิบัติและผู้กำกับดูแลมีความเข้าใจชัดเจนตรงกันว่า การดำเนินการอย่างใดที่ถือว่าเป็นการอนุรักษ์พลังงานตามกฎหมายนี้ (กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน, ออนไลน์, 2552)

13. พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ.2520

วัตถุประสงค์ของกฎหมาย เนื่องจากสภาพและความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศได้เปลี่ยนแปลงไป ทำให้การดำเนินงานส่งเสริมการลงทุนตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน ปัจจุบันไม่สามารถสนองความต้องการของประเทศในด้านการเร่งรัดการลงทุนเพื่อประโยชน์ในการสร้างงาน การเพิ่มรายได้และการกระจายรายได้ให้แก่ประชาชนได้ดีพอ จำเป็นต้องปรับปรุงกฎหมายในเรื่องนี้เสียใหม่เพื่อให้ความมั่นใจแก่ผู้ลงทุน โดยการกำหนดระบบการให้สิทธิและประโยชน์ที่เหมาะสมสำหรับการจูงใจให้มีการลงทุนในกิจการที่รัฐให้ความสำคัญและประสงค์จะส่งเสริมให้มีการคุ้มครองกิจการที่รัฐให้การส่งเสริมที่ทันต่อเหตุการณ์ และให้มีกลไกการบริหารงานส่งเสริมการลงทุนของรัฐที่สามารถอำนวยความสะดวกและจัดอุปสรรคในการลงทุน

14. พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก พ.ศ.2550

เป็นองค์การที่มีบทบาทสำคัญในเรื่องของการลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศ กล่าวคือ

1. องค์กรนี้จะทำหน้าที่ Designated National Authority of Clean Development Mechanism Office ของประเทศไทย ตามพันธกรณีพิธีสารเกียวโต ซึ่งจะต้องทำหน้าที่ วิเคราะห์ กรณีกอง โครงการลดก๊าซเรือนกระจกที่เรียกว่า โครงการกลไกการพัฒนาที่สะอาด Clean Development Mechanism (CDM) และให้ความเห็นแก่คณะกรรมการบริหาร องค์กรก๊าซเรือน กระจก ว่าโครงการต่างๆ ที่ดำเนินงานในประเทศไทยควรจะได้รับความเห็นชอบ และออกหนังสือ รับรองโครงการ (Letter of Approval: LoA) ให้กับผู้พัฒนาโครงการหรือไม่ ซึ่งเป็น เรื่องทาง เทคนิควิชาการที่จะต้องกรณีกอง วิเคราะห์ แต่ละโครงการว่าเป็นโครงการที่เป็นไป ในหลักเกณฑ์ การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Criteria : SD Criteria) ทั้งด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม ที่ประเทศไทยกำหนดขึ้นเพื่อให้เกิดประโยชน์ทั้งด้านสิ่งแวดล้อม การลงทุน การพัฒนา เศรษฐกิจ และสังคม แก่ชุมชน ท้องถิ่นที่โครงการตั้งอยู่

2. องค์กรฯ นี้จะมีบทบาทเป็นองค์กรที่ให้การสนับสนุนทางด้านวิชาการ ข้อมูล สถานการณ์ ที่เกี่ยวกับการปล่อยก๊าซเรือนกระจกภายในประเทศไทย และเสนอแนะแนวทางการ บริหารจัดการการจัดการก๊าซเรือนกระจก ตลอดจนศึกษาการดำเนินการด้านการลดก๊าซเรือน กระจกของประเทศว่าจะลดก๊าซเรือนกระจกในภาคใดบ้าง เช่น ภาคอุตสาหกรรม ภาคพลังงาน ภาค คมนาคมขนส่ง ภาคการเกษตร ภาคการใช้ที่ดิน ภาคการตั้งถิ่นฐานมนุษย์ ฯลฯ เพื่อเป็นข้อมูลใน การกำหนดนโยบายภาครัฐ ซึ่งนโยบายในการลด GHG จะส่งผลต่อการดำเนินงานของภาครัฐกิจ และภาคอื่นๆ ดังนั้นข้อมูลที่จะเสนอจะต้องมีความถูกต้อง เชื่อถือได้ และทันสมัย สถานการณ์ นอกจากนั้นจะใช้เป็นข้อมูลในการเจรจาต่อรองในการกำหนดพันธกรณีระหว่างประเทศในอนาคต

3. องค์กรฯ จะมีบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนาโครงการ และการตลาดซื้อขาย ปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ได้รับการรับรอง รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ ตลอดจนให้ คำแนะนำแก่หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในการพัฒนาโครงการลดก๊าซเรือนกระจกและการ บริหารจัดการเกี่ยวกับก๊าซเรือนกระจก รวมทั้ง การให้บริการข้อมูลที่ทันสมัยทั้งเรื่องสถานการณ์ สภาวะการตลาด Carbon Market และการเข้าถึงแหล่งทุนที่จะมาลงทุนรวมทั้งจากภายนอกประเทศ และภายในประเทศ

4. องค์กรฯ จะต้องมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยการจัดตั้ง กองทุนสำหรับสนับสนุนจากการดำเนินงาน ซึ่งจะมาจากการเรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบริการ ค่าตอบแทน จากการพิจารณากกรณีกอง โครงการ และการแบ่งปันผลประโยชน์รายได้จากการขาย Carbon Credit ของภาคเอกชน

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้คือ ปัจจุบันปัญหาสภาพการณ์ โลกร้อนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้ทวีความรุนแรงและส่งผลกระทบต่อ เป็นวงกว้าง มากขึ้น โดยส่วนหนึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก การปรับตัวต่อ ผลกระทบและการลดก๊าซเรือนกระจกจึงเป็นเรื่องจำเป็นของประเทศ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนิน โครงการที่จะนำไปสู่การลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกและโครงการตามกลไกการพัฒนาที่ สะอาดบรรลุผลตามความมุ่งหมายตลอดจนพัฒนาขีดความสามารถ และศักยภาพในการแข่งขัน ของภาคเอกชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินโครงการที่มีส่วนช่วยลดการปลดปล่อยก๊าซเรือน กระจก รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาประเทศ อย่างยั่งยืน เพื่อให้การบริหารจัดการ โครงการดังกล่าวมีความเป็นเอกภาพและคล่องตัวในการ ดำเนินงาน รวมทั้งเป็นศูนย์กลางในการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและ องค์กรระหว่างประเทศ (องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก, ออนไลน์, 2551)

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจกตามมาตรา 7 ของ พระราชกฤษฎีกาการจัดตั้งองค์การฯ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ กลั่นกรองและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการให้คำรับรอง โครงการ ตลอดจน ติดตามประเมินผลโครงการที่ได้รับคำรับรอง
2. ส่งเสริมการพัฒนาโครงการ และการตลาดซื้อขายปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ ได้รับการรับรอง
3. เป็นศูนย์กลางข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ดำเนินงานด้านก๊าซเรือนกระจก
4. จัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับโครงการที่ได้รับคำรับรอง และการขายปริมาณก๊าซเรือน กระจกที่ได้รับการรับรอง ทั้งนี้ ตามนโยบายที่คณะกรรมการแห่งชาติและคณะกรรมการกำหนด
5. ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ ตลอดจนให้คำแนะนำแก่หน่วยงานภาครัฐและ ภาคเอกชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก
6. เผยแพร่และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการก๊าซเรือนกระจก ส่งเสริมและ สนับสนุนการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

15. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ พ.ศ.2550

(1) กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การป้องกันและการแก้ไขปัญหาด้านการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในประเทศไทย การกักเก็บและการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก รวมทั้ง การวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

(2) กำหนดนโยบาย แนวทาง หลักเกณฑ์ และกลไกการดำเนินงานร่วมกับ นานาชาติเกี่ยวกับการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และผลประโยชน์ของประเทศ รวมทั้งข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

(3) เสนอแนะการแก้ไขเพิ่มเติมหรือปรับปรุงกฎหมายที่จำเป็นหรือเป็นประโยชน์ ต่อการดำเนินงานต่างๆ ซึ่งเป็นพันธกรณีที่ประเทศไทยผูกพันและต้องปฏิบัติตามความตกลงที่ กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาหรือพิธีสาร ทั้งนี้ โดยให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และผลประโยชน์ของประเทศ รวมทั้งข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

(4) กำหนดแนวทางและทำทีในการเจรจาเกี่ยวกับอนุสัญญาและพิธีสาร โดยต้อง พิจารณาให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และผลประโยชน์ของประเทศ รวมทั้งข้อตกลง ระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

(5) กำกับการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐให้เป็นไปตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ แนวทางหลักเกณฑ์ และกลไกการดำเนินงาน ที่กำหนดตามระเบียบนี้

(6) พิจารณาและสนับสนุนให้มีการจัดสรรงบประมาณแก่หน่วยงานของรัฐในการ ดำเนินงานเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างเหมาะสม

(7) กำหนดมาตรการเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและประสานงานระหว่าง หน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนในเรื่องที่เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ

(8) พิจารณาเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในการแต่งตั้งกรรมการในคณะกรรมการ องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก

(9) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้หรือ ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(10) ปฏิบัติการอื่นใดเพื่อให้เป็นไปตามระเบียบนี้ หรือกฎหมายอื่น หรือตามที่ คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย

อนุสัญญาและพิธีสาร หรือการดำเนินการต่างๆ ที่ควรกระทำเพื่อส่งเสริมและ สนับสนุนหลักการและกำกับการปฏิบัติงานหน่วยงานของรัฐและสนับสนุนการจัดสรรงบประมาณ กำหนดมาตรการเสริมสร้างความร่วมมือและการประสานงาน